

Dokumentation och sammanställning av workshops i samband med framtagande av Ydres nys översiktsplan

”Bygglov på bibblan”

Innehållsförteckning

Inledning	3
Kopplade inriktningsmål Ydre kommun:	4
Barnkonventionen och samhällsplanering	5
Workshop 1 - Sportlovet	6
Resultat från Workshop 2	9
Resultat från förskoleklass	12
Workshop 2 - Påsklovet	13
Resultat från workshop 2	14
Källförteckning	19

Inledning

Ydre kommun håller just nu på att ta fram en plan för hur Ydre ska utvecklas i framtiden, det kallas för en översiktsplan. Översiktsplanen ska beskriva hur och till vad Ydres mark och vatten ska användas. Det övergripande målet är att Ydre ska utvecklas hållbart och bidra till livskvalité för alla ydrebor och besökare till kommunen. Översiktsplanen ska föreslå hur den redan byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, och svara på hur vi kan bygga tillräckligt många bostäder nu och framöver, som passar alla som bor och vill bo i Ydre. Översiktsplanen ska beskriva hur det som kallas riksintressen tas omhand, det vill säga områden i kommunen med viktiga värden och kvaliteter för hela Sverige. Det kan till exempel vara områden med värdefull natur och friluftsliv. I översiktsplanen ska det framgå hur kommunen ska följa de miljö kvalitetsnormer som finns. I översiktsplanen ska hänsyn tas till olika lagar, som till exempel Barnkonventionen som är svensk lag sedan 2020, nationella, regionala och kommunala mål och planer med mera.

Under sport- och påskloven 2023 har samhällsbyggnadskontoret och Ydres kommunbibliotek bjudit in barn att delta i workshops där barnens syn och önskemål om den fysiska miljöns utveckling utgjorde kärnan för aktiviteterna. Detta gjordes under den tidiga fasen av framtagande av kommunens nya översiktsplan.

Illustration: Annika Carlsson/Boverket

Kopplade inriktningsmål Ydre kommun:

1. Ydre kommun ska arbeta för en hållbar miljö.
2. Ydre kommun ska verka för att skapa attraktiva boendemiljöer.
3. Ydre kommun ska arbeta för att invånarna skall känna sig trygga.
4. Ydre kommun ska ha goda lärmiljöer för barn och elever.
9. Ydre kommun ska främja enskildas och föreningars engagemang i bygdens utveckling.

Samhällsplanering är en grundläggande demokratisk process där medborgare ska vara med och påverka den fysiska miljön och dess utveckling. Den fysiska miljöns utveckling organiseras av kommunen och regleras i lagstiftning som Plan- och bygglagen, Miljöbalken och Kommunallagen. Kommuner i Sverige har planmonopol, även kallat planansvar, inom kommungränsen. Planmonopolet ger kommunen bestämmanderätt över sin mark men det är viktigt att medborgare och intresserade ger sina synpunkter på kommunens förslag för att få till bästa möjliga resultat. Från den första januari år 2020 antogs barnkonventionen som lag i Sverige och med den blev barnens roll i samhällsplaneringen och planprocessen mer framträdande och tydlig. Barnrättsperspektivet och barns perspektiv är viktiga roller i samhällsutvecklingen.

Att involvera barn i samhällsplanering går även hand i hand med skolans läroplan. Enligt läroplanen ska barn ges tid, rum och ro till sitt eget skapande och få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Genom dessa tillfällen får barnen reflektera kring hur dagens fysiska miljö ser ut och visualisera fram sina önskemål om den framtida miljön. Barnen ska få uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild och form och även konstruera och använda olika tekniker och material, även digitala. Detta är ett sätt att försöka få barn intresserade av sin omgivning samt

reflektera över samhällsbyggnad och planering likaså för natur, samhället i stort och teknik. Artikel 12 i barnkonventionen förklarar att barn ska få påverka beslut som rör dem och deras miljö. Vidare behandlar artikel 31 i barnkonventionen barns rätt till fritid, lek, rekreation och vila vilket gör att barn behöver komma in i planeringsprocesserna. Ydre kommun vill ta hjälp av barn för att skapa attraktiva boende- och rekreationsmiljöer.

Barnkonventionen och samhällsplanering

Hur en plats ser ut, fungerar och används beror på en lång kedja av olika processer och beslut. Barnrättsperspektivet behöver finnas med genom hela samhällsbyggnadsprocessen för att barns bästa ska förverkligas i den byggda miljön. Olika skeden i processen hanterar olika frågor, där alla är viktiga i arbetet med att uppfylla barns rättigheter i den fysiska miljön. Översiktsplanen är vägledande för efterföljande planering och prövning och har därmed möjlighet att skapa goda förutsättningar för barns livsmiljöer. I översiktsplaneringen handlar barns rättigheter bland annat om att ge tillräckligt utrymme i den fysiska miljön för barns intressen och behov och att barn ska få komma till tals. Även förutsättningarna för barns och ungas självständiga mobilitet är en angelägen fråga i översiktsplaneringen.

Översiktsplanen lägger grunden för efterföljande skeden i samhällsbyggnadsprocessen och vägleder mark- och vattenanvändningen i kommunen. I översiktsplanen ska Ydre kommun ange inriktningen för Ydres långsiktigt hållbara utveckling och fungera som ett verktyg för att visa kommunens prioriteringar för den fysiska miljön. Planen har stor påverkan på barns livsmiljöer eftersom den skapar förutsättningar för strukturer som kan komma att gälla för lång tid framåt. Barns rättigheter är därför viktigt att beakta i översiktsplaneringen. Lokaliseringen av och samband mellan olika platser som barn och unga använder kan vara avgörande för hur de kan använda sin närmiljö.

Workshop 1 - Sportlovet

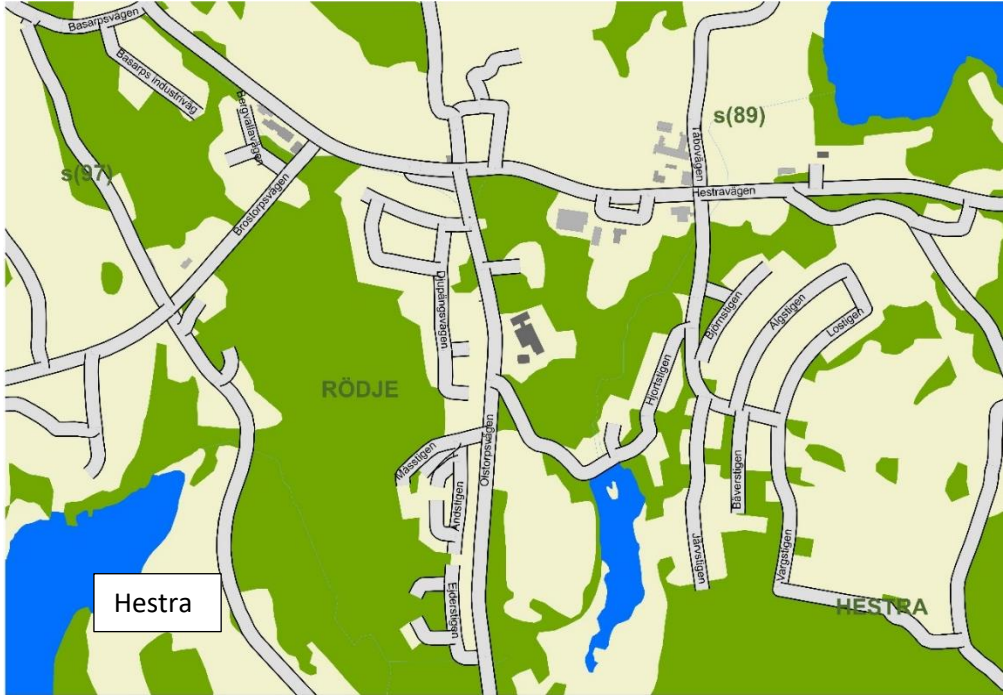
Till workshopen på sportlovet skrevs A0-kartor ut över Ydres orter samt en stor karta över Ydre som agerade underlag och utgångspunkt för barnens tankar och idéer. Orterna är: Asby, Hestra, Rydsnäs och Österbymo. Asby, Hestra och Österbymo är de orter som det arbetades med. Materialet som lades fram till barnen var blandat och bestod av disksvampar, färgat papper, glasspinnar, tandpetare, tejp, lim, pennor, piprensare, tidningar, och lego. För att få igång barnens tankar började vi med att berätta lite om Ydres geografi samt pekade ut riktlinjer för att visa på relationen mellan orter, sjöar och olika platser, både i hela Ydre och i de olika orterna. Bland annat fick barnen peka ut var de bor och var skolan ligger för att få igång lite tankar och idéer. Flera av barnen utgick från deras boendeplats och tänkte på platser i omgivningen som de ville förändra och utveckla.

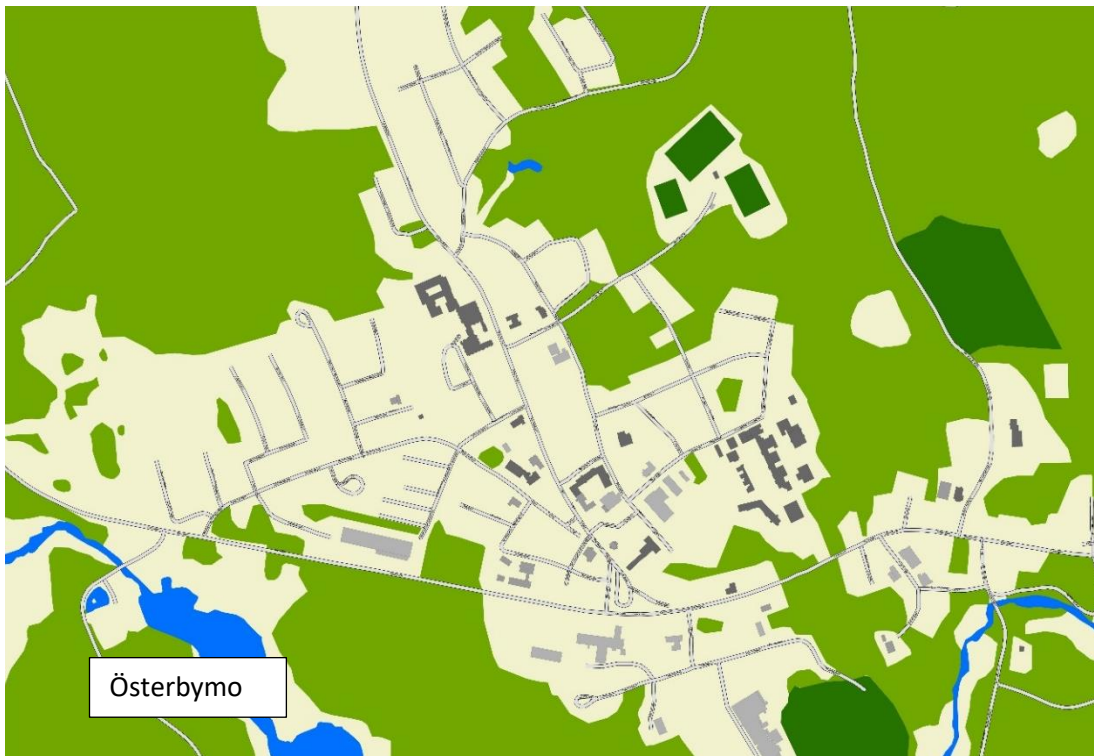

Bilden visar materialet tillgängligt till workshopen.

Kartbild över Ydre kommun

Resultat från Workshop 1

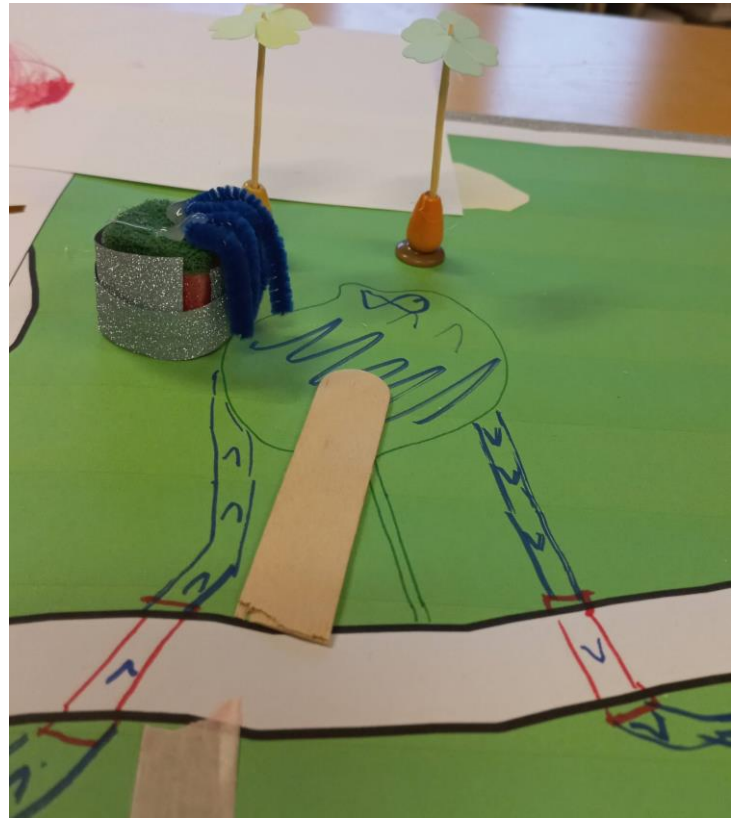
Ydre kommunbibliotek och Hestra fritidsverksamhet

Österbymo

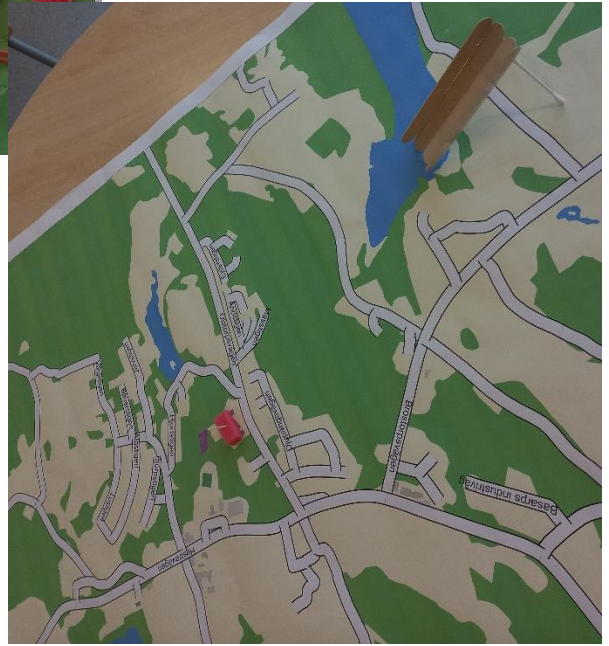
En del av resultatet från Österbymo tätort. Önskemål om fler mötesplatser och platser för aktivitet yttrades. Exempelvis, skatepark, korvkiosk, utvecklade badplatser och lekplatser.

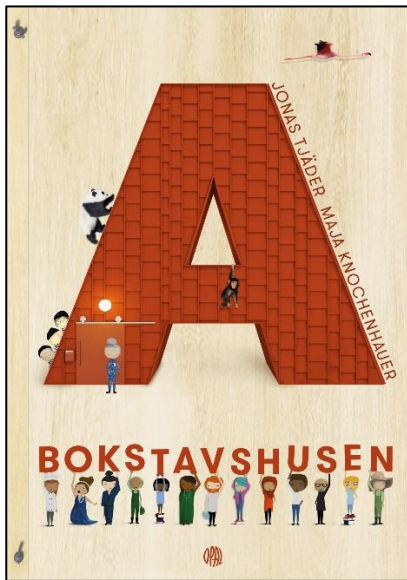
Mer från Österbymo tätort.

Hestra tätort

Resultat från förskoleklass

En förskoleklass var på biblioteket och utgick från boken "Bokstavshuset" av Jonas Tjäder och Maja Knochenhauer där de gjorde en önskepark i form av bokstaven P. Boken "Bokstavshuset" är ritad av arkitekturparet Jonas Tjäder och Maja Knochenhauer som väcker barns intresse för arkitektur på ett enkelt och spännande sätt. De har fokuserat på att utmana barns tänkande kring hus och har ritat olika funktioner utifrån bokstavshuset för att även spegla den komplexa miljön som finns i städer och samhällen idag.

Q – Quinoamakeri, ur Bokstavshuset av Jonas Tjäder och Maja Knochenhauer.

P som i Park.

Workshop 2 - Påsklovet

< hem
kod
at >

Till påsklovet workshop tog vi hjälp av företaget Hemkodat som ledde våra unga i datornspelet Minecraft där de kunde bygga och designa sina drömyr digitalt. De fick färdiga världar där de kunde lägga till, ta bort och ändra i bebyggelsen som fanns samt "flyga" runt, som en gör i Minecraft, för att hitta sin egen plats att utveckla enligt egna preferenser.

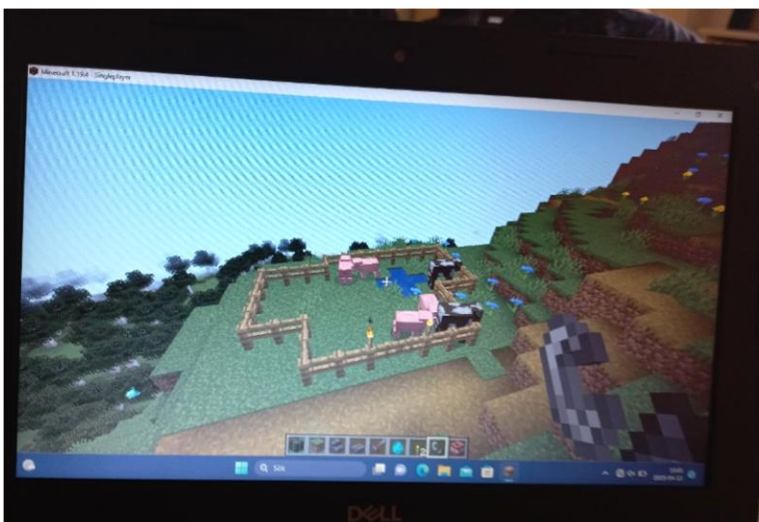

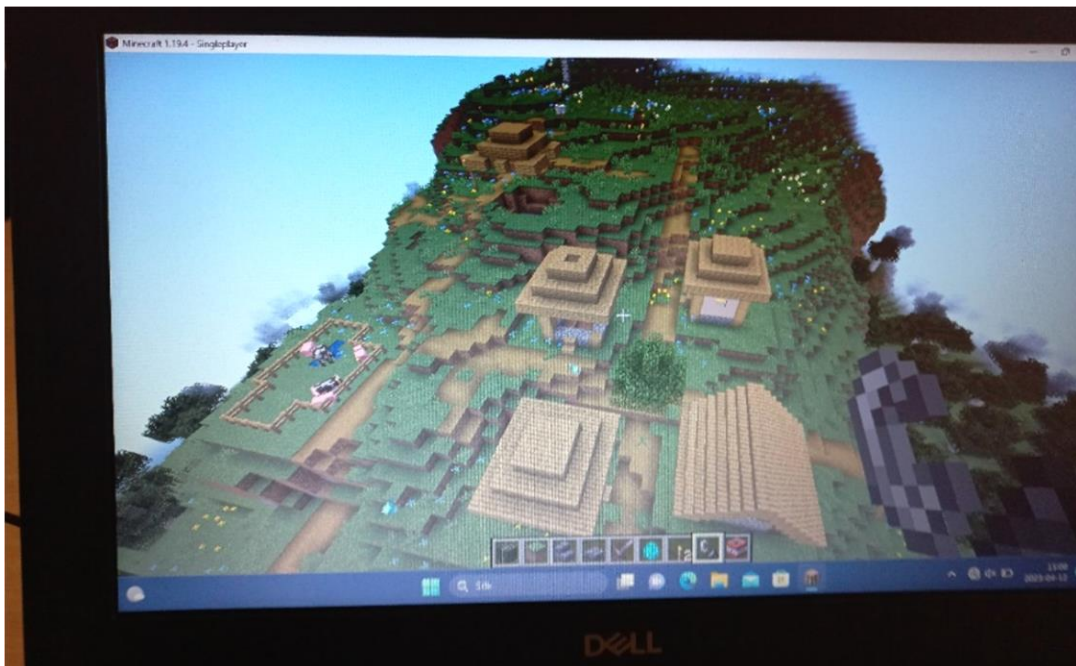
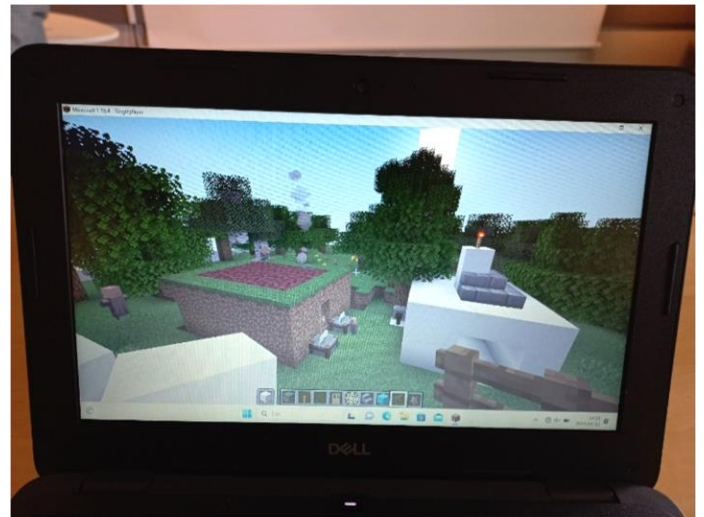
Till aktiviteten hade Hemkodat med sig datorer där Minecraft var installerat och en värld hade förberetts så att barnen direkt kunde starta spelet och inte lägga tid på inställningar eller liknande. Denna aktivitet riktade sig till lite äldre barn än den som vi hade på sportlovet, ett fåtal var med på båda aktiviteterna, elva barn deltog på påsklovsaktiviteten och åldrarna var mellan 8-13 år.

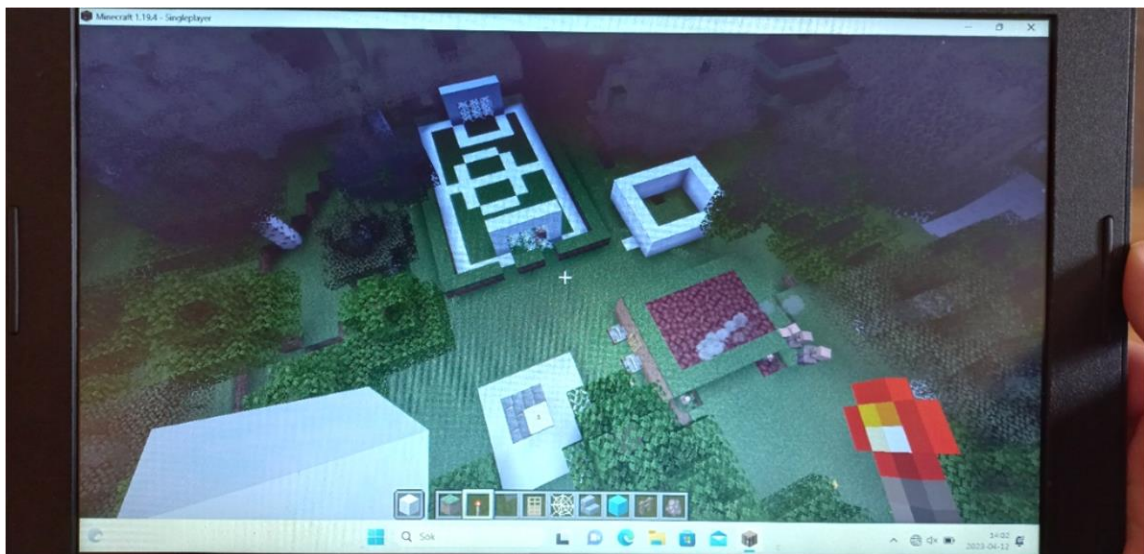
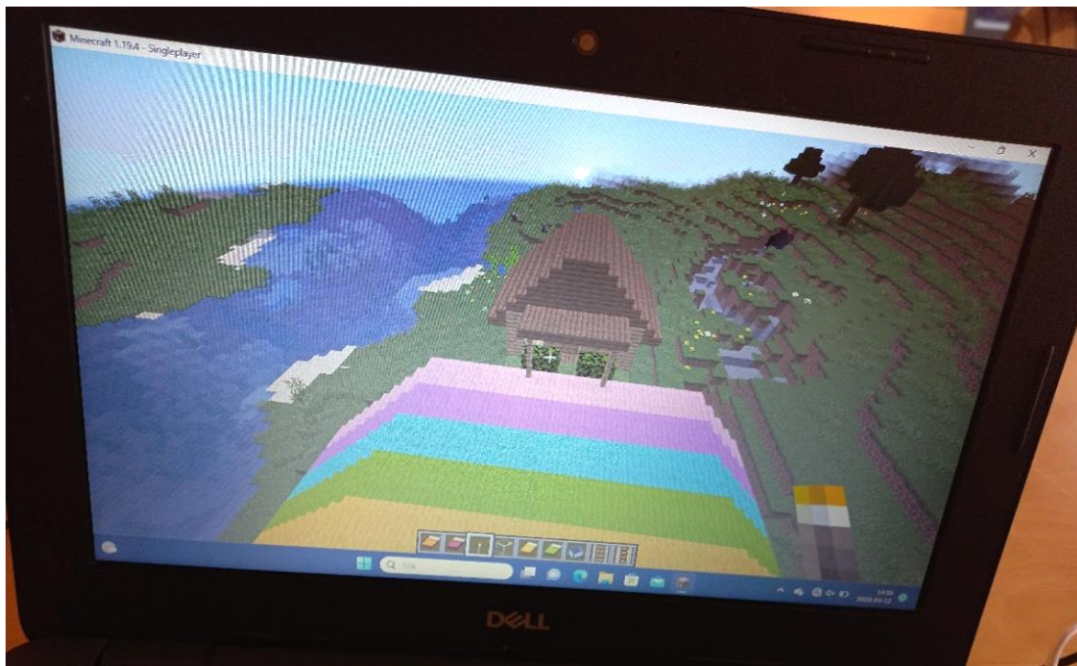
Denna aktivitet speglade inte Ydres orter eller fysiska miljö på samma sätt som den tidigare workshopen. Nu blev det mer byggen av sådant som barnen själva tycker är roligt samt hur deras drömboende skulle kunna se ut. Exempelvis var det många som byggde sina hus vid vattnet, i skogsmiljö, på höjder och på en regnbåge. Det framkom även hus i närhet till djur och lantbruk, aktiviteter som fotbollsplaner, läshörnor och multifunktionella ytor byggdes även i datorspelet.

Resultat från workshop 2

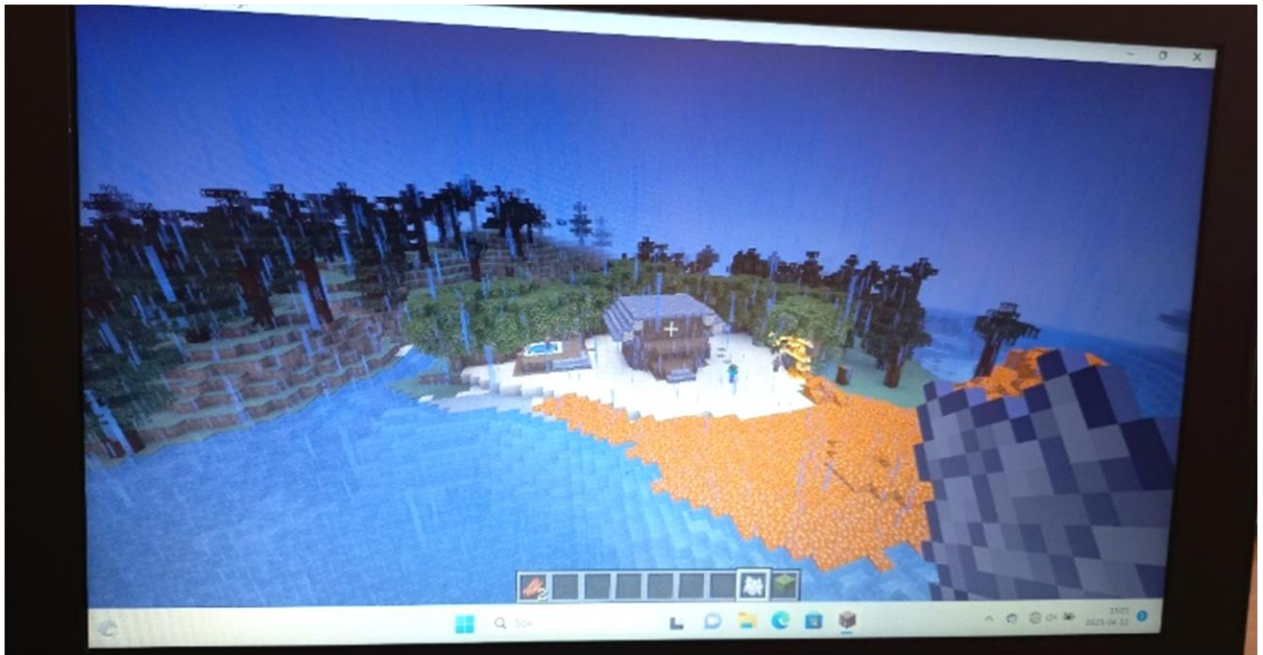
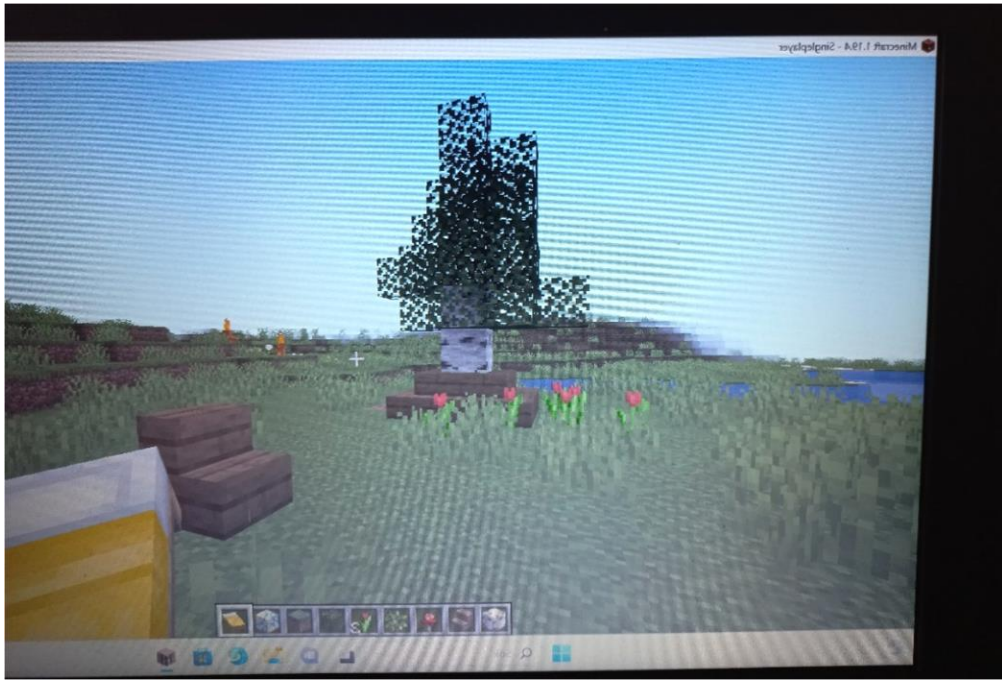
Bygglov på bibblan 2.0 i samarbete med Hemkodat

Fortsättning

Dessa workshops är det första som Ydre kommun gör konkret för barns involvering i översiktsplanarbetet och har som mål att få barn och unga mer engagerade i sin fysiska närmiljö och dess utveckling. På sikt hoppas vi att det ger barn och unga intresse för sin boendemiljö och samtidigt förmågan att se samband i den fysiska miljön och reflektera över vad de själva vill ska hända i kommunen. Vi önskar se flera liknande projekt och framöver som involverar barn i kommunala processer.

Resultaten från de två tillfällena kommer att involveras i arbetet med att ta fram Ydre kommuns nya översiktsplan samt inom andra processer som rör den fysiska miljön i kommunen. Stort tack till alla ni som deltog!

Källförteckning

Boverket. (2023). *Barns rättigheter i översiktsplanering*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/barnkonventionen/samhallsbyggnadsprocessen/oversiktsplanering/> (Hämtad 2023-09-26).

Svenberg, J. (2021). *Arkitektritad ABC-bok ger rum till bokstäverna*. Arkitekten <https://arkitekten.se/nyheter/arkitektritad-abc-bok-ger-rum-till-bokstaverna/>

Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr22*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Unicef. (u.å.). *Barnkonventionen*.

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten> (Hämtad 2023-09-26).

Ydre kommun. (2019). *Vision, inriktningsmål och verksamhetsmål*.